

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะเป็นการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ โดยจะนำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

- 5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 5.2 ขอบเขตของการวิจัย
- 5.3 วิธีดำเนินการวิจัย
- 5.4 สรุปผลการวิจัย
- 5.5 อภิปรายผลการวิจัย
- 5.6 ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ของโรงเรียนประถมศึกษา
- 2) เพื่อศึกษาปัญหา และความต้องการในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ของโรงเรียนประถมศึกษา
- 3) เพื่อเปรียบเทียบปัญหา ในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ตามขนาดของโรงเรียน

5.2 ขอบเขตของการวิจัย

1) ตัวแปรต้น ได้แก่ ขนาดของโรงเรียน คือ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่

2) ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดขอนแก่น ทั้ง 4 ขั้นตอน คือ

- ก. ขั้นเตรียมการวางแผน
- ข. ขั้นการวางแผน
- ค. ขั้นการนำแผนไปปฏิบัติ
- ง. ขั้นการติดตามและประเมินผล

5.3 วิธีดำเนินการวิจัย

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำนวนทั้งสิ้น 1,072 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง กำหนดโดยใช้ตารางของ Yamane, Taro ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 482 คน จากนั้น นำมาเทียบสัดส่วนกับจำนวนประชากรทั้งหมด ตามขนาดของโรงเรียน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 183 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 239 โรงเรียนและโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 60 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 482 โรงเรียน หลังจากนั้นแล้วใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีจับสลากแบบไม่ใส่คืน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามและเป็นแบบสัมภาษณ์

(1) แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ มี 7 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม สภาพปัจจุบัน ในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนประถมศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 40 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถาม ปัญหาในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนประถมศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 47 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถาม ความต้องการในการปฏิบัติงานด้านการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนประถมศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 12 ข้อ

(2) แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง มี 5 ข้อ

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากแบบสอบถามทั้งสิ้น 482 ฉบับ ได้รับส่งคืนทั้งสิ้น 473 ชุด คิดเป็นร้อยละ 98.13

4) การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลได้ และตรวจสอบความสมบูรณ์ ของแบบสอบถามแล้ว ก็นำไปแจกแจงความถี่ เพื่อหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำไปเปรียบเทียบ โดยใช้ค่าทดสอบเอฟ (F-test) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

5.4 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1) สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนัก

งานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำนวน 482 คน แบบสอบถามส่งไป จำนวน 482 ฉบับ ได้รับคืนจำนวน 473 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.13 จำแนกเป็นเพศชาย 460 คน เพศหญิง 13 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี อายุราชการมากกว่า 15 ปีขึ้นไป วุฒิต่างการศึกษาปริญญาตรี ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ เคยได้รับ การฝึกอบรม สัมมนา ในด้านการวางแผนมาแล้ว และส่วนใหญ่จะเป็นผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง

2) สภาพปัจจุบัน ในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น

ผู้บริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นต่อ สภาพปัจจุบันในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ของโรงเรียนประถมศึกษา สรุปได้ดังนี้

(1) ขั้นตอนเตรียมการวางแผน โดยภาพรวมแล้วเห็นว่า สภาพปัจจุบันในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับ "มาก" และมีข้อสังเกตว่า งานที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การพิจารณากำหนดตัวบุคคลเพื่อรับผิดชอบโครงการ รองลงมา คือ การสำรวจข้อมูล และสารสนเทศ ที่จำเป็นต่อการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ให้เป็นปัจจุบัน (เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับ บุคลากร อาคาร สถานที่ นักเรียนและงบประมาณ) ส่วนงานที่มีการปฏิบัติ น้อยที่สุดคือ การสรุปปัญหา ความต้องการของท้องถิ่นในด้าน สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและการเมือง

(2) ขั้นตอนการวางแผน โดยภาพรวมแล้วเห็นว่า สภาพปัจจุบันในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับ "มาก" และมีข้อสังเกตว่า งานที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การกำหนดนโยบาย และ เป้าหมายหลัก ที่ต้องการเน้นในการดำเนินงาน ของโรงเรียนและแจ้งให้แก่ คณะครู อาจารย์ ทราบ รองลงมา คือ การกำหนดองค์ประกอบและรายละเอียดในส่วนต่างๆของโครงการ(เช่น วัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีดำเนินการ กิจกรรม ระยะเวลา ผู้รับผิดชอบ งบประมาณและการประเมินผล) ส่วนงานที่มีการปฏิบัติ น้อยที่สุดคือ การวิเคราะห์โครงการ (เช่น วิเคราะห์ค่าใช้จ่าย ความเป็นไปได้ และความสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน ตลอดจนผลที่ได้จากโครงการ)

(3) ขั้นตอนการนำแผนไปปฏิบัติ โดยภาพรวมแล้วเห็นว่า สภาพปัจจุบันใน

การปฏิบัติงาน อยู่ในระดับ "มาก" และมีข้อสังเกตว่า งานที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การเผยแพร่ และการประชาสัมพันธ์ โครงการให้แก่ คณะครู อาจารย์ในโรงเรียนได้ทราบทั่วถึงกัน รองลงมา คือ การปฏิบัติงานเริ่มโครงการ ที่มีความจำเป็นก่อนโดยให้ทรัพยากรที่มีอยู่ อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนงานที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การจัดทำคู่มือการดำเนินงานตามโครงการ ซึ่งระบุในแผนปฏิบัติการประจำปี

(4) ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล โดยภาพรวมแล้วเห็นว่า สภาพปัจจุบันในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับ "มาก" และมีข้อสังเกตว่า งานที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ การนำผลของการประเมินโครงการที่ผ่านมาใช้เป็นข้อมูลใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ในครั้งต่อไป รองลงมา คือ การประเมินผลโครงการ คณะครู อาจารย์ ได้มีส่วนร่วมในการประเมินผล ส่วนงานที่มีการปฏิบัติ น้อยที่สุด คือ การจัดหาเครื่องมือและวิธีการที่มีประสิทธิภาพ ในการตรวจสอบและ ประเมินผลการปฏิบัติงานตามโครงการ

3) ปัญหาในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น

ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อปัญหาในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ของโรงเรียนประถมศึกษา สรุปได้ดังนี้

(1) ขั้นตอนการวางแผน โดยภาพรวมแล้วเห็นว่า ปัญหาในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับ "ปานกลาง" และมีข้อสังเกตว่า งานที่มีปัญหาในการปฏิบัติมากที่สุด คือ การศึกษาแนวโน้ม ของงบประมาณที่คาดว่าจะได้รับจัดสรร รองลงมา คือ การเตรียมข้อมูลและสารสนเทศ ในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีให้เป็นปัจจุบัน ส่วนงานที่มีปัญหาในการปฏิบัติ น้อยที่สุด คือ การขาดการสำรวจ ปัญหา อุปสรรค และความต้องการของโรงเรียน

(2) ขั้นวางแผน โดยภาพรวมแล้วเห็นว่า ปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่ ในระดับ "ปานกลาง" และมีข้อสังเกตว่า งานที่มีปัญหาในการปฏิบัติ มากที่สุด คือ การขาดงบประมาณในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี รองลงมาคือการวิเคราะห์ ค่าใช้จ่าย และความเป็นไปได้ ของโครงการ ส่วนงานที่มีปัญหาในการปฏิบัติ น้อย

ที่สุด คือ การพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของโครงการ ไม่สอดคล้องกับปัญหาที่แท้จริง

(3) ขึ้นการนำแผนไปปฏิบัติ โดยภาพรวมแล้วเห็นว่า ปัญหาในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับ "ปานกลาง" และมีข้อสังเกตว่า งานที่มีปัญหาในการปฏิบัติมากที่สุดมี 2 งาน คือ การคล่องตัว ในการเบิกจ่ายวัสดุ ครุภัณฑ์ และงบประมาณ ในการดำเนินงานตามโครงการ และการใช้วัสดุครุภัณฑ์ งบประมาณให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปี ส่วนงานที่มีปัญหาในการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การย้ายระหว่างปี ของผู้รับผิดชอบโครงการ ทำให้เกิดปัญหา ในการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี

(4) ขึ้นการติดตามและประเมินผล โดยภาพรวมแล้วเห็นว่า ปัญหาในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับ "ปานกลาง" และมีข้อสังเกตว่า งานที่มีปัญหา ในการปฏิบัติ มากที่สุด คือ การขาดงบประมาณใน การติดตาม และ ประเมินผลตามโครงการ รองลงมา คือ การนำผลที่ได้จากการประเมิน ไปแก้ไขปรับปรุงสำหรับการวางแผนปฏิบัติการประจำปีในครั้งต่อไป ส่วนงานที่มีปัญหาในการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การขาดความรู้และความเข้าใจของคณะกรรมการเฉพาะกิจ เรื่องการติดตามและประเมินผล

4) เปรียบเทียบปัญหาในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ตามขนาดของโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นต่อปัญหาในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนประถมศึกษา สรุปได้ดังนี้

(1) ขึ้นเตรียมการวางแผน พบว่าปัญหาในการปฏิบัติงาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ทั้ง 3 ขนาด ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกงาน

(2) ขึ้นการวางแผน พบว่าปัญหาในการปฏิบัติงาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ทั้ง 3 ขนาด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .05 ด้วยกัน 2 งานคือ การกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมายของต้นสังกัด และ การขาดหลักการในการพิจารณาคัดเลือกโครงการ บรรจุลงในแผนปฏิบัติการประจำปี เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยรายคู่ ทั้ง 2 ด้านแล้ว เห็นว่าโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(3) ขั้นการนำแผนไปปฏิบัติ พบว่าปัญหาในการปฏิบัติงาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ทั้ง 3 ขนาด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้วยกัน 2 งาน คือ การประสานงาน ในการนำแผนไปปฏิบัติระหว่าง ผู้ควบคุมแผนปฏิบัติการประจำปี กับผู้รับผิดชอบโครงการ และ การขาดความรับผิดชอบของคณะครู อาจารย์ที่ได้รับมอบหมายในการนำโครงการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการประจำปี เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยรายคู่ ทั้ง 2 งานแล้วเห็นว่าโรงเรียนขนาดเล็ก กับโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(4) ขั้นการติดตามและประเมินผล พบว่าปัญหาในการปฏิบัติงานตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้วยกัน 2 งาน คือ การประเมินผลเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ เพื่อดูว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายหรือไม่ และ การประสานงานการติดตามและประเมินผลร่วมกับคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยรายคู่ ทั้ง 2 งานแล้ว โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในปัญหาของ การประเมินผล เมื่อเสร็จสิ้นโครงการ เพื่อดูว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายหรือไม่ และโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในปัญหาของการประสานงาน การติดตามและประเมินผลร่วมกับคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน

5) ความต้องการ ในการปฏิบัติงาน ด้านการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น สรุปได้ดังนี้

ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา มีความคิดเห็นโดยภาพรวมแล้ว พบว่า มีความต้องการในการปฏิบัติงานด้านกรวางแผนปฏิบัติการประจำปีอยู่ในระดับ"มาก" และมีข้อสังเกตว่า งานที่มีความต้องการให้ปฏิบัติมากที่สุดคือ การใช้แผนปฏิบัติการประจำปีเป็นเครื่องมือในการบริหารอย่างจริงจัง รองลงมา คือ การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติ ปัญหาและอุปสรรค ในการประเมินโครงการที่ผ่านมาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีในครั้งต่อไป ส่วนงานที่มีความต้องการให้ปฏิบัติ น้อยที่สุด คือ การจัดทำแผนประสานงาน ด้านการติดตามและประเมินผล ก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ

6) สรุปความคิดเห็น จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในประเด็นของการนำเอาทรัพยากรทางการบริหาร มาช่วยสนับสนุนด้านการวางแผนของโรงเรียน

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำนวน 9 โรงเรียน ในประเด็นของการนำเอาทรัพยากรทางการบริหาร (คน เงิน วัสดุอุปกรณ์และวิธีการจัดการ) มาช่วยสนับสนุนด้านการวางแผนของโรงเรียน สรุปได้ดังนี้

(1) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ร้อยละ 88.89 เห็นว่าบุคลากรที่ทำหน้าที่ปฏิบัติงานด้านการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนมีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการ

(2) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ร้อยละ 100 เห็นว่างบประมาณที่ได้รับจัดสรร ตามแผนงาน และโครงการ ยังไม่เพียงพอ ต่อความต้องการ ทางโรงเรียนต้องช่วยกันจัดหางบประมาณมาเพิ่มเติมเองและนอกจากนี้ ทางโรงเรียนยังต้องการให้หน่วยงานระดับสูง จัดสรรงบประมาณมาให้ เพื่อใช้สำหรับการจัดทำแผนโดยเฉพาะอีกด้วย

(3) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ร้อยละ 77.78 เห็นว่า วัสดุอุปกรณ์ มีไม่เพียงพอ ต่อความต้องการ จึงมีอุปสรรค ในด้านการวางแผนและการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี

(4) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ร้อยละ 100 เห็นว่า ขั้นตอน

หรือวิธีการในการดำเนินการวางแผนปฏิบัติการประจำปี เหมาะสมดีแล้ว และทางโรงเรียนก็ได้ดำเนินการตามขั้นตอนทุกประการ

(5) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ร้อยละ 100 เห็นว่า ต้องการให้หน่วยงานในระดับสูง จัดทำแบบฟอร์มการติดตามและประเมินผล แบบฟอร์มการรายงานผลการปฏิบัติงาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติให้เหมือนกัน และนอกจากนี้ในเรื่องของงบประมาณทางโรงเรียนยังต้องการให้หน่วยงานระดับสูงจัดสรรงบประมาณมาให้ เพื่อใช้สำหรับการจัดทำแผนโดยเฉพาะอีกด้วย

5.5 อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดขอนแก่น ครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายดังนี้

1) สภาพปัจจุบัน ในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนประถมศึกษา มีประเด็นที่สำคัญที่จะนำมาอภิปรายในแต่ละขั้นตอนดังนี้ คือ

(1) ขั้นตอนเตรียมการวางแผน จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ในขั้นเตรียมการวางแผนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และมีข้อสังเกตว่า งานที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การกำหนดตัวบุคคล เพื่อรับผิดชอบโครงการและงานที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การสรุปปัญหาความต้องการของท้องถิ่นในด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและการเมือง มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของสมพร ชุนพิลึก (2535) พบว่า สภาพในการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ของโรงเรียนมัธยมทุกขนาด มีการเตรียมตัวบุคลากร รับผิดชอบงาน แผนงาน โดยมีหัวหน้าฝ่าย/หัวหน้างาน เป็นผู้รับผิดชอบหน้าที่ในการจัดทำแผนปฏิบัติการ ในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีจะต้องมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการจากคณะครู อาจารย์ในโรงเรียน งานแผนงานของโรงเรียน มีหน้าที่ในการจัดระบบ

ข้อมูล โดยโรงเรียนขนาดใหญ่ ฝ่ายวิชาการมีบทบาทในการจัดระบบข้อมูล ร่วมกับฝ่ายแผนงาน นอกจากนี้ยังตรงกับแนวความคิดของ ธงชัย สันติวงษ์ (2525) ได้กล่าวว่า วิธีที่ดีที่สุดที่จะใช้ในการวางแผน คือ การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และแนวโน้มของอนาคต โดยการพิจารณาจากทัศนะของ ชุมชน แนวนโยบาย ในระดับต่างๆ และในโอกาสต่างๆ ที่มีอยู่ทั้งในปัจจุบัน และอนาคต เช่น การพัฒนาเทคโนโลยี สิ่งเหล่านี้ยังจำต้องเฝ้าติดตามอยู่ตลอดเวลาเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนและสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ นักวางแผนจะต้องสามารถคาดคะเนและวิเคราะห์สภาพปัจจุบันได้ครบทุกด้านทั้งด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจและต้องเข้าใจว่าปัจจัยตัวใดที่เป็นอุปสรรคที่จะต้องเอาชนะโดยพิจารณาทั้งภายในและภายนอก และตรงกับแนวความคิดของ อุกฤษ บัญประเสริฐ (2528) ซึ่งกล่าวว่า การวางแผนเป็นสิ่งที่อยู่ได้สภาวะ มีผลต่อการทำงานของมนุษย์ ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมทางการเมืองและสิ่งแวดล้อมทางสังคม ต่างก็มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของหน่วยงานและองค์การ ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม สิ่งใดจะมีอิทธิพลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับเงื่อนไข และสภาวะแวดล้อมอย่างอื่น ซึ่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมนั้นๆ อีกต่อหนึ่งที่เป็นตัวการที่สนับสนุน หรือเป็นตัวอุปสรรคต่อความสำเร็จ และการกำหนดกลวิธีในการวางแผนที่สำคัญ

(2) ขั้นตอนการวางแผน จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน มีความคิดเห็น ต่อสภาพปัจจุบันในการปฏิบัติงาน ตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีในขั้นตอนการวางแผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีข้อสังเกตว่า งานที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การกำหนดนโยบายและเป้าหมาย ที่ต้องการเน้นในการดำเนินงานของโรงเรียนและแจ้งให้คณะครู อาจารย์ทราบซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสังคม แก้วทาสี(2531) จากสภาพทั่วไปในการวางแผนบริหารของโรงเรียนพบว่า ส่วนใหญ่จัดองค์ประกอบของแผนและโครงการ ตามแนวของคู่มือการบริหารของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และ การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ในแผนปฏิบัติการมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนงานของโรงเรียนทั้ง 6 แผนงาน ส่วนใหญ่จะกำหนดนโยบาย ในภาพรวม ส่วนงานที่มีการปฏิบัติกันน้อยที่สุด คือ การวิเคราะห์โครงการ(เช่น การวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย ความเป็นไปได้ และความสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน

ตลอดจนผลที่ได้จากโครงการ) แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียน อาจจะไม่มีความรู้ในเรื่องของการวิเคราะห์โครงการ

(3) ขั้นการนำแผนไปปฏิบัติ จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็น ต่อสภาพปัจจุบันในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ในขั้นการนำแผนไปปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีข้อสังเกตว่า งานที่มีการปฏิบัติ มากที่สุด คือ การเผยแพร่ และ ประชาสัมพันธ์โครงการให้แก่คณะครู อาจารย์ ภาภายในโรงเรียนได้ทราบทั่วถึงกัน และงานที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การจัดทำคู่มือการดำเนินงานตามโครงการซึ่งระบุในแผนปฏิบัติการประจำปี จะเห็นว่าเมื่อทางโรงเรียนได้จัดทำโครงการแล้ว จะมีการแจ้งให้คณะครูอาจารย์ ภาภายในโรงเรียนได้ทราบ เป็นการทำให้ทุกคนได้มีส่วนรับผิดชอบงานร่วมกัน ทำให้โครงการนั้นบรรลุเป้าหมาย อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนการจัดทำคู่มือในการดำเนินงานตามโครงการ ซึ่งระบุไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีมีการปฏิบัติน้อยที่สุดนั้น จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนทราบว่า ทั้งนี้เนื่องมาจากงบประมาณ มีไม่เพียงพอต่อการที่จะนำมาใช้จัดทำคู่มือในการดำเนินงาน

(4) ขั้นการติดตามและประเมินผล จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นต่อ สภาพปัจจุบัน ในการปฏิบัติงาน ตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ในขั้นการติดตามและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีข้อสังเกตว่า งานที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การนำผลของการประเมินโครงการที่ผ่านมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีในครั้งต่อไป แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียน มีการติดตามผลและจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบส่วนงานที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การจัดหาเครื่องมือและวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานตามโครงการแสดงว่า ทางโรงเรียนไม่มีงบประมาณในการจัดหาเครื่องมือและไม่มีระบบ ในการติดตามและประเมินผลที่จะนำไปใช้ในการดำเนินงาน

สรุปแล้วจะเห็นว่า สภาพปัจจุบันในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวม ในแต่ละขั้นตอนอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสังคม แก้วทาสี(2531) พบว่าสภาพปัจจุบันในการวางแผนของโรงเรียน

ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม แต่ละขั้นตอนอยู่ในระดับมากเช่นกัน

2) ปัญหาในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น มีประเด็นที่สำคัญที่จะนำมาอภิปรายในแต่ละขั้นตอนดังนี้ คือ

(1) ขึ้นเตรียมการวางแผน จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อปัญหาในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีใน ขึ้นเตรียมการวางแผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสนาะ ศรีพิเศษ (2535) พบว่า ปัญหาการวางแผนงาน ของโรงเรียนตามทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร ขึ้นเตรียมการวางแผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสมควร อินทะรังสี (2536) พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการในโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน ขึ้นเตรียมการวางแผน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และมีข้อสังเกตว่า งานที่มีปัญหาในการปฏิบัติมากที่สุดคือ การศึกษาแนวโน้ม ของงบประมาณที่คาดว่าจะได้รับจัดสรร ซึ่งตรงกับที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ(2532) ได้ทำการสำรวจ และพบว่าสาเหตุที่ทำให้หน่วยงานทุกระดับที่มีการวางแผน และใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงานแล้ว แต่ยังไม่สามารถนำแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริงนั้น สาเหตุมาจากยังขาดการประสานแผนที่เป็นระบบ แผนที่ประสานสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ จะต้องสัมพันธ์กันทั้งนโยบาย เป้าหมาย กิจกรรมและงบประมาณ หากหน่วยงานที่มีหน้าที่เสนอขอจัดตั้งงบประมาณ และหน่วยปฏิบัติไม่ประสานกัน แผนที่จัดทำก็จะไม่ได้รับการตอบสนองด้านงบประมาณ อาจไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์เท่าที่ควร ทำให้เกิดความรู้สึกว่าการจัดทำแผนเป็นเรื่องสูญเปล่า และส่วนงานที่มีปัญหา ในการปฏิบัติ น้อยที่สุดคือ การขาดการสำรวจ ปัญหา และอุปสรรค และความต้องการของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับโครงการอบรมปรับปรุงประสิทธิภาพผู้บริหารสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2529) ที่กล่าวโดยสรุปว่า การศึกษา

สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ อาจกล่าวได้ว่า เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดเป็นพื้นฐาน ของการวางแผนการศึกษาให้ทราบว่า สภาพปัจจุบันเป็นอย่างไร อะไรคือ ปัญหา และอะไร คือความต้องการ ผลจากการศึกษาดังกล่าวจะทำให้ผู้บริหารได้ ข้อมูลสำคัญ ซึ่งแสดงถึงสถานภาพที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบันของโรงเรียน สภาพการปฏิบัติงานแสดงให้เห็นถึงปัญหาความสำคัญของระบบและการปฏิบัติงานทำให้เห็นถึงความพร้อม ความสามารถของโรงเรียน เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน เปรียบเทียบกับสิ่งที่ควรจะเป็นกับความคาดหวัง นั่นคือ การแสดงถึงความต้องการ ในอนาคตของโรงเรียน

(2) ขั้นการวางแผน จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความ คิดเห็นต่อปัญหาในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ในขั้น การวางแผนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสนาะ ศรีพิเศษ (2535) พบว่า ปัญหาการวางแผนของโรงเรียนตามทฤษฎีของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร ขั้นการวางแผน โดยภาพ รวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีข้อสังเกตว่า งานที่มีปัญหา ในการปฏิบัติมากที่สุด คือ การขาดงบประมาณในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของวีระศิลป์ ประเสริฐทรง(2529) พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการวางแผนการ ประถมศึกษาระดับจังหวัด ด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ และงบประมาณ งบประมาณร้อยละ 80 เห็นว่าวัสดุ ครุภัณฑ์และงบประมาณ ไม่เพียงพอได้รับจัดสรรน้อยมากและสอดคล้อง กับผลการวิจัย ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(2524) ที่พบ จุดอ่อนที่สำคัญในการบริหารงานก็ คือ มักจะขาดงบประมาณในการดำเนินงานตาม แผนและส่วนงานที่มีปัญหาในการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การพิจารณาจัดลำดับความสำคัญ ของโครงการไม่สอดคล้องกับปัญหาที่แท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียนพบว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมา เพื่อร่วมพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของโครงการก่อน เป็นประจำทุกปีอยู่แล้ว ทำ ให้โครงการที่พิจารณาสอดคล้องกับปัญหาที่แท้จริง

(3) ขั้นการนำแผนไปปฏิบัติ จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นต่อปัญหาในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ใน ขั้นการนำแผนไปปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงาน

วิจัยของเสนาะ ศรีพิเศษ (2535) พบว่า ปัญหาการวางแผนของโรงเรียน ตามทฤษฎีของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร ขึ้นการนำแผนไปปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของสมควร อินทะรังษี (2536) พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน ขึ้นการนำแผนไปปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และมีข้อสังเกตว่า งานที่มีปัญหาในการปฏิบัติมากที่สุด คือ การคล่องตัวในการเบิกจ่ายวัสดุ ครุภัณฑ์และงบประมาณในการดำเนินงาน ตามโครงการจากประสบการณ์ ของผู้วิจัยพบว่าโรงเรียนแต่ละแห่งให้แต่ละฝ่ายหรืองาน ได้ประมาณค่าใช้จ่ายตามโครงการเอง ซึ่งอาจเกิดข้อบกพร่องคือ กำหนดค่าใช้จ่ายต่ำเกินไป จึงทำให้วัสดุ ครุภัณฑ์ ไม่เพียงพอ และขอใช้จนหมดงบประมาณ ปัญหานี้ควรแก้ไขโดยให้ เจ้าหน้าที่พัสดุที่ได้รับแต่งตั้งมีระบบในการควบคุมการใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ และงบประมาณ ให้เป็นไปตามแผนหรืออาจจะเลื่อนไหลเงินตามโครงการ แต่ไม่ให้เกินงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ส่วนปัญหาที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การย้ายระหว่างปีของผู้รับผิดชอบโครงการ ทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งสอดคล้องกับการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนพบว่าบุคลากรในด้านการวางแผนส่วนใหญ่โรงเรียนมีจำนวนเพียงพอ และทุกคนก็มีส่วนร่วมในความรับผิดชอบต่อการวางแผนของโรงเรียน ดังนั้นจึงสามารถที่จะหาคนปฏิบัติแทนกันได้เมื่อเกิดมีกรณีคนใดคนหนึ่งย้ายไป

(4) ขึ้นการติดตามและประเมินผล จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อ ปัญหาในการปฏิบัติงาน ตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ในขึ้นการติดตามและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสนาะ ศรีพิเศษ (2535) พบว่า ปัญหาการวางแผนของโรงเรียนตามทฤษฎีของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร ขึ้นการติดตามและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและสอดคล้องกับงานวิจัยของสมควร อินทะรังษี (2536) พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการ ในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน พบว่า ขึ้นการติดตามและประเมินผลโดยภาพรวมรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีข้อสังเกตว่า งานที่มีปัญหา

ในการปฏิบัติ มากที่สุด คือ การขาดงบประมาณในการติดตาม และประเมินผลตามโครงการ จากประสบการณ์ของผู้วิจัยพบว่า งบประมาณ ในด้านการติดตาม และประเมินผลตามโครงการโรงเรียนได้รับจัดสรรเพียงเล็กน้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการและความจำเป็น ซึ่งส่งผลทำให้เกิดอุปสรรคและปัญหาในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการรายงานผลอย่างต่อเนื่อง ส่วนงานที่มีปัญหาในการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การขาดความรู้ และความเข้าใจ ของคณะกรรมการเฉพาะกิจในเรื่องการติดตามและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน พบว่า คณะกรรมการเฉพาะกิจที่ได้รับแต่งตั้งในเรื่องการติดตาม และประเมินผลนั้น ผู้บริหารโรงเรียนได้พิจารณาโดยดูจากความรู้ ความสามารถและประสบการณ์เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาแต่งตั้ง ดังนั้นปัญหาในส่วนนี้จึงมีไม่มาก

สรุปแล้วจะเห็นว่า ปัญหาในการปฏิบัติงาน ตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ในทุกขั้นตอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสนาะ ศรีพิเศษ (2535) พบว่าปัญหาการวางแผนของโรงเรียนตามทฤษฎีของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร ในทุกขั้นตอนอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของสมควร อินทะรังษี (2536) พบว่าปัญหา ในการดำเนินงาน ตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการ ในโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน ในทุกขั้นตอนอยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน

3) ความต้องการในการปฏิบัติงานด้านการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ประเด็นที่นำมาอภิปรายมีรายละเอียดดังนี้ คือ

โดยภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเรืองชัย จรุงศิริวัฒน์ (2533) พบว่า ความต้องการ ในด้านการวางแผน ของโรงเรียนเอกชน สายสามัญศึกษา ในจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก และมีข้อสังเกตว่า งานที่มีความต้องการมากที่สุด คือ การใช้แผนปฏิบัติการประจำปีเป็นเครื่องมือในการบริหารโรงเรียน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

นโยบายและเป้าหมายในการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างจริงจัง ซึ่งตรงกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(2529) กล่าวว่า การวางแผนการศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งของผู้บริหารทุกระดับ เพราะการวางแผนเป็นขั้นตอนแรก ที่จะต้องดำเนินการก่อนสิ่งอื่นๆทั้งสิ้น มิฉะนั้นแล้วผู้บริหารจะไม่มีกรอบหรือเค้าโครง เพื่อดำเนินงานที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน หรือไม่มีคู่มือ ที่จะใช้กำกับควบคุม การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามระยะเวลาที่วางไว้ ส่วนงานที่มีความต้องการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การจัดทำแผนประสานงาน ด้านการติดตามและประเมินผล ก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ได้จัดทำแผนประสานงานด้านการติดตาม และประเมินผล อย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องอยู่แล้ว เป็นไปตามนโยบายของหน่วยงานระดับสูงที่ได้กำหนดไว้

4) การเปรียบเทียบปัญหาในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ตามขนาดของโรงเรียน

การเปรียบเทียบปัญหาในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ของโรงเรียนประถมศึกษา ตามขนาดของโรงเรียน คือ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ มีประเด็นสาระสำคัญที่จะนำมาอภิปรายในแต่ละขั้นตอนดังนี้ คือ

(1) ขั้นตอนเตรียมการวางแผน ผลจากการวิจัย พบว่า ความคิดเห็น ของผู้บริหารโรงเรียน ขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกงาน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่กำหนดไว้

(2) ขั้นตอนการวางแผน ผลจากการวิจัย พบว่า ความคิดเห็น ของผู้บริหารขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ด้วยกัน 2 งาน คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย ไม่สอดคล้องกับต้นสังกัด และการขาดหลักการ ในการพิจารณาคัดเลือกโครงการบรรจุลง ในแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่กำหนดไว้ และเมื่อทดสอบเป็นรายคู่ โดย t-test พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก กับ โรงเรียนขนาดใหญ่ มีความแตก

ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 2 งาน ส่วนงานอื่นๆ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(3) ขั้นตอนการนำไปปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แผนปฏิบัติการประจำปีกับผู้รับผิดชอบโครงการ และการขาดความรับผิดชอบของคณะครู และอาจารย์ที่ได้รับมอบหมาย ในการนำโครงการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ และเมื่อทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้ t-test พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก กับ โรงเรียนขนาดใหญ่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนงานอื่นๆ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

(4) ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้วยกัน 2 งาน คือ การประเมินผลเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ เพื่อดูว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายหรือไม่ และการประสานงานการติดตาม และประเมินผลร่วมกับคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ และเมื่อทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้ t-test พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ในงานการประเมินผลเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ เพื่อดูว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือ เป้าหมายหรือไม่ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ในงานการประสานงานการติดตาม และประเมินผล ร่วมกับคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนงานอื่นๆ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

จากผลการเปรียบเทียบ ปัญหาในการปฏิบัติงาน ตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ของโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมแล้ว พบว่า ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน ตามกระบวนการวางแผนทั้ง 4 ขั้นตอน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้สาเหตุหนึ่งเป็นเพราะสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529) ได้กำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนทุก

โรงเรียนบริหารโรงเรียน ทั้ง 6 งานคือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้วยกระบวนการวางแผนในแนวก้น โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำคู่มือบริหารโรงเรียนแจกให้ทุกโรงเรียนและในปัจจุบันนี้ โรงเรียนประถมศึกษาได้มีการรวมกลุ่มตามระเบียบบริหารกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งในแต่ละกลุ่มโรงเรียนจะประกอบด้วยโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันทั้งนี้เพื่อให้โรงเรียนภายในกลุ่ม ได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ระดมสรรพกำลังเพื่อการบริหาร ประสานทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเน้นให้กลุ่มโรงเรียนมีแผนพัฒนาของกลุ่ม การทำงานในระบบกลุ่มโรงเรียนทำให้ผู้บริหารของโรงเรียนได้มีโอกาสพบปะสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ร่วมกัน จึงเห็นได้ว่าปัญหาในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดต่างกัน โดยส่วนรวมแล้วไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นทางโรงเรียน จึงควรดำเนินการบริหารโรงเรียนโดยใช้แผนอย่างจริงจัง และต่อเนื่องครบถ้วนตามกระบวนการวางแผน เพื่อให้การปฏิบัติงานในโรงเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5) การสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับความต้องการในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ในประเด็นของการนำเอาทรัพยากรทางการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุและการจัดการ มาช่วยสนับสนุนในด้านการวางแผนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 9 โรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ร้อยละ 100 ยังมีความต้องการในเรื่องของเงิน วัสดุ ส่วนในเรื่องของคนและวิธีการจัดการโรงเรียนไม่มีความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเรืองชัย จรุงศิริวัฒน์ (2533) พบว่าโรงเรียนเอกชนสายสามัญในจังหวัดขอนแก่นส่วนใหญ่ ได้มีการเตรียมบุคลากร ก่อนการปฏิบัติงานตามแผน โดยวิธีประชุมชี้แจงเฉพาะในเรื่องของเงินหรืองบประมาณนั้น ทุกโรงเรียนมีความต้องการมากที่สุด

5.6 ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

1) ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะเพื่อที่จะให้หน่วยงานระดับสูงหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ทราบดังนี้

(1) ควรมีการศึกษาแนวโน้มของงบประมาณที่คาดว่าจะได้รับ โดยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและแจ้งไปตามสายงานที่เกี่ยวข้อง

(2) ควรจัดสรรงบประมาณไว้ใช้ ในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี โดยเฉพาะ

(3) ควรมีระบบบัญชีควบคุมการใช้และเบิกจ่าย วัสดุ ครุภัณฑ์ งบประมาณให้ชัดเจน โดยให้มีเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะควบคุมการใช้และเบิกจ่ายให้เป็นไปตามโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ

(4) ควรจัดสรรงบประมาณ ในเรื่องของการติดตาม และประเมินผล อย่างเพียงพอ

(5) ควรมีการติดตาม และประเมินผล การใช้แผนปฏิบัติการประจำปี เป็นเครื่องมือในการบริหารโรงเรียนอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ เพื่อที่จะได้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารโรงเรียน

(6) ควรศึกษาว่าโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ ทำไมมีปัญหาแตกต่างกันในเรื่อง

- การกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย และเป้าหมายไม่สอดคล้องกับนโยบายต้นสังกัด
- การขาดหลักการในการพิจารณาคัดเลือกโครงการบรรจุลงในแผนปฏิบัติการประจำปี
- การประสานงานในการนำแผนไปปฏิบัติ ระหว่างผู้ควบคุมแผนปฏิบัติการประจำปีกับผู้รับผิดชอบโครงการ
- การขาดความรับผิดชอบ ของคณะครู และอาจารย์ที่ได้รับมอบหมายในการนำโครงการไปปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการประจำปี
- การประเมินผล เมื่อเสร็จสิ้นโครงการ เพื่อดูว่าบรรลุวัตถุประสงค์

ประสงค์หรือเป้าหมายหรือไม่

(7) ควรศึกษาว่าโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ ทำไมมีปัญหาแตกต่างกันในเรื่อง การประสานงานการติดตามและประเมินผลร่วมกับคณะกรรมการกลุ่ม

2) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรมีการวิจัยในลักษณะนี้ ในเขตการศึกษาอื่น เพื่อจะได้ผลจากการวิจัยครอบคลุมกว้างขวางยิ่งขึ้น

(2) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีในแต่ละแผนงานหรือแต่ละขั้นตอนของกระบวนการวางแผนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในแต่ละแผนงานหรือแต่ละขั้นตอนของกระบวนการวางแผน

(3) ควรวิจัยเกี่ยวกับ รูปแบบการติดตามและประเมินผลโครงการในแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อให้การวางแผนปฏิบัติการได้ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

(4) ควรวิจัยเกี่ยวกับ ปัญหา และความต้องการในการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการในการวางแผนและครูผู้สอน เพื่อถามความคิดเห็นของผู้จัดทำแผนและผู้ปฏิบัติตามแผน